Ч. 65 (13.963). Львів, вівторок 12. березня 1935. Pocztowa oprate opłacono ryczałtem. РІК LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед ювилеєм ґімназії „Рідної Школи“ в Городенці.

Цього року в місяці травні Городенщина святкує 25-ліття істнування ґімназії „Рідної Школи“ ім. Т. Шевченка в Городенці. Щоб гідно відсвяткувати ці роковини, вибрано комітет для підготовки свята. Головою комітету є директор ґімназії О. Яківчик.

В програму свята увійде: богослуження з панахидою за померших учнів та учителів ґімназії, похід до ґімназії, де має бути вмурована пропамятна таблиця, святочна академія і фестин. Крім того є проєкт видати в цієї нагоди книжку п. н. „Ювилей української ґімназії Р. Ш. в Городенці“, як теж і ювилейні відзнаки. Це, очевидно, вимагає грошевих вкладів і фінансовий комітет звернувся в цією метою до громадянства, віркючи непохитно, що воно поспішить йому з поміччю. Не треба хіба й згадувати, що тут перші повинні відгукнутись ті, що їх ґімназія вивела в люди, даючи їм у суспільстві відповідне становище.

Таксамо є в проєкті товариський зїзд б. учнів. Те, як зачуваємо, це залежатиме від того, скільки зголоситься учасників. Тому в інтересі зацікавлених цією справою було б зголошувати заздалегідь свою участь.

Треба сподіватися, що це рідке свято стягне до Городенки велику кількість учасників з усіх верств українського громадянства. Зокрема не повинно там бракнути нікого, що сяк чи так був коли звязаний з цією культурною станицею Городенської Землі.

Ліквідація читалень „Просвіти“ і кружків „Рідної Школи“ на Лемківщині.

Не минуло й року і на всій західній Лемківщині нема вже нині ні читалень „Просвіти“, ні кружків „Рідної Школи“, ні кружків „Сільського Господаря“, себто тих станиць, у яких кувалась освіта, культура і національна свідомість нашого населення на західних окраїнах. Зате по селах Лемківщини з поспіхом організують учителі, митна сторожа і москвофіли, яких зрештою можна почислити на пальцях „świetlicy“ ім. М. Качковського. І чи це не глум, що ці угрофіські організації прикриваються іменем М. Качковського?

Після ліквідації українських національних організацій на західній Лемківщині, прийшла тепер черга на східну Лемківщину, себто на повіти сяніцький і коросянський. Тепер не тільки не можна дістати дозволу на заснування нових читалень „Просвіти“, кружків „Рідної Школи“ та „Сільського Господаря“, але йде ліквідація й істнуючих наших культурно-освітніх установ. І так в останніх часах сяніцьке старосто розвязало **кружки „Рідної Школи“ у Прелуках і Костарівцях,** обох селах сяніцького повіту. Істнуючі ще читальні і кружки не можуть тепер добитись ніяким чином дозволу на вистави аматорських гуртків, концерти, академії тощо. Прорачистим доказом на це є заборона сяніцького староства, яке не дозволило філії Т-ва „Просвіта“ в Сяноці вшанувати память проф. М. Грушевського академією в дні 24. лютого ц. р. Свою заборону староство мотивувало острахом „за публичну безпеку“.

Одначе національна свідомість наших лемків уже так зросла, що все те тільки гартує їх до дальшої праці в загально-українському національному напрямі.

До Берези Картуської.

Політична поліція заарештувала недавно в селі Янківцях на Кремянеччині студента данцігської техніки Павла Біласюка, який перед тим повернувся до дому з Данціґу і вивезла його до Берези.

Невдалий атентат на папу Пія XI.

Французький щоденник „Ле Жур“ оголосив сенсаційну вістку свого римського кореспондента про невдатний атентат на папу. Перед кількома днями зголосився у Ватикані якийсь мексиканець, прохаючи авдієнції в папи Пія XI. Ватиканське бюро дістало такі некорисні вісти про особу мексиканця, що коли він удруге зголосився по відповідь, ватиканська сторожа негайно його арештувала. Підчас ревізії сторожа найшла в мексиканця схований на грудях штилет. Виявилося, що арештований мексиканець брав визначну участь у релігійній боротьбі в Мексику.

Кріваві бої між поліцією, військом і страйкарями.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК НА КУБІ

ГАВАНА, 11. 3. ПАТ. Між страйкарями і поліцією та військом дійшло до кріваких боїв. Кільканадцять осіб вбили, багато ранили. Нині рано на вулицях знайшли 10 трупів. Нині вночі почався ґенеральний страйк. Поштові і телеграфічні уряди теж не працюють. До страйкарів прилучилися комуністи, які нападають на військо. Рух на вулицях завмер. По місті кружляють тільки поліційні і військові стежі. В Гавані оголосили стан облоги. В місті відчувається недостача харчів.

Безпосередні розмови між В. Британією і Німеччиною необхідні.

ЛЬОНДОН, 11. 3. ПАТ. Льорд Льочіян пише у „Таймсі“, що безпосередня розмова між В. Британією і Німеччиною є необхідна для замирення Европи. Тому слід уже скінчити з відокремленням Німеччини та перевести приязну дискусію про майбутність Европи на площині загальної рівноправности. Задумані розмови мін. Ідена у Варшаві і в Москві не матимуть успіху, якщо деяких справ заздалегідь не обговориться у Берліні.

Італія далі висилає військо до Африки.

ПАРИЖ, 11. 3 ПАТ. Авас повідомляє, що з Котаріо на Сицилії відплив до Східної Африки корабель „Лягуна“ з військом і воєнним матеріялом. З Неаполю відплив корабель „Арґентіна“, який везе зі собою 1100 вояків. Корабель причалить ще до Триполісу, звідкіля забере 400 вояків.

З Риму повідомляють: Крім мобілізації 1/4 річника з 1914. р. військовий щоденник заповідає бранку добровольців від 16. до 30. квітня ц. р. Бранка до корпусу карабінерів буде необмежена.

—o—

Наукова фундація „Національний Музей“ у Львові.

Львів, 11. березня 1935.

Дня 17. листопада 1934. р. затвердило львівське воєвідство статут Української Наукової Фундації „Національний Музей у Львові“. Після поладнання деяких формальностей у звязку з введенням у життя нового статуту приступлено в лютому цього року до утворення нової Кураторії Національного Музею. Кураторія уконституувалася дня 1-го березня 1935. і почала свою працю.

З уваги на новий статут Фундації „Національний Музей“ бажаємо звернути увагу якнайширших кол нашого громадянства на цю незвичайно важну установу та причинитись тим чином до більшого заінтересування нею.

Передовсім кілька інформаційних дат і пояснень про те, як дійшло до утворення цієї установи.

Ще 29. грудня 1908. р. заснував теперішній галицький митрополит Андрій Шептицький окремим нотаріяльним актом наукову фундацію п. н. „Церковний Музей у Львові“. Завданням фундації було збирати і зберігати цінности українського культурного, зокрема церковного життя. Фундацію вивінував основник двома реальностями у Львові, а саме при вул. Міцкевича ч. 11. і при вул. Земялковського ч. 2., яку набув за ціну 135.000 австр. корон, і при вул. Петра Скарги ч. 10., набуту за ціну 18.000 австр. корон. Крім того основник передав Церковному Музеєві збірки книжок, рукописів, церковних риз, ікон та образів. Згідно з фундаційним актом фундацією завідувала Кураторія зложена з 8-ох членів. До Кураторії входили: 1) делегат львів. Митрополії 2) делегат львів. греко-кат. Капітули; 3) професор університету українець фільософічн. виділу; 4) професор університету українець теольогічного виділу, 5) професор політехніки українець; 6) учений-правник українець; 7) професор середньої школи українець по спеціяльности історик; 8) делегат родини основника. Першу Кураторію призначував о. митрополит Андрій. Пізніших нових членів Кураторії основник тільки затверджував. Уже в першому фундаційному акті основник застеріг собі право надати фундації статут і правильник з метою кращого введення її в життя. Першим директором Музею був призначений проф. д-р Іларіон Свєнціцький. А першим головою Кураторії був вибраний пок. о. офіціял Андрій Білецький.

Музей сильно розростався і мав таку різнородну масу цінних збірок, що первісна його назва „Церковний Музей“ не відповідала вже змістові установи. Тому то Кураторія Музею приняла на своєму засіданні дня 18. грудня 1909. р. постанову, щоби просити основника змінити назву установи на „Національний Музей імени Митрополита Андрія графа Шептицького“. Основник пішов на стрічу побажанням Кураторії і нотаріяльним актом з дня 11 липня 1911. р.

змінив назву Фундації „Церковний Музей у Львові" на іншу, а саме, на „Національний Музей у Львові". Щоби фундації запевнити відповідне приміщення для збірок о. митрополит Андрій набув контрактом купна-продажі з дня 10. липня 1911. р. для фундації за суму 234.000 австр. корон реальність і дім при вул. Мохнацького ч. 42. По переведенні відповідних адаптацій у новонабутому будинку перенесено туди все майно музею, а дня 13. грудня 1913. р. віддано його святочно до загального вжитку українського громадянства.

Рескриптом з дня 29. серпня 1911. р. галицьке намісництво затвердило фундацію та зарядило переведення інтабуляції права власности згаданих трьох реальностей на користь фундації „Національний Музей у Львові". Інтабуляцію переведено судовим актом з дня 1. квітня 1912. р.

Музей далі розвивався і розростався. Перебув і важкі часи російської окупації, яка скінчилася для нього прикро, бо з Музею вивезено багато цінних збірок до Росії. Вони повернули до Музею вже по війні. Їздив за ними і відшукував їх за большевицької влади директор Музею проф. д-р Іл. Свєнціцький.

У червні 1926. р. о. митрополит Андрій передав Кураторії Національного Музею на дальше вивінування фундації суму 21.400 американських долярів. Згідно з бажанням фундатора за ці гроші треба було купити дім, прибутки з якого мали йти на утримання музею. Одначе велика тіснота в музею вплинула на те, що Кураторія за згодою основника понехала купно дому і приступила до розбудови Музею при вул. Мохнацького ч. 42. Тепер стоїть там уже ціле нове велике крило, зверху ще не викінчене, в якому найшло приміщення багато прецінних збірок, що досі були замагазиновані. Кошти будови цього крила винесли з кінцем 1933. р. 159.030 зол. Вони покриті з готівкового вивінування фундації сумою 21.400 амер. долярів з 1926. р. Решту цього вивінування Кураторія зужила на сплату гіпотечного довгу в сумі 15.418 зол., який тяжив на фундаційній реальности при вул. Мохнацького ч. 42. Після доведення будови крила до теперішнього стану Кураторія рішила за згодою основника для остаточного управильнення правних відносин фундації зложити фундаційний статут і внести на його затвердження до відповідної влади. Статут уложено, а дня 17. листопада 1934. р. затвердило його львівське воєвідство.

Згідно з новим статутом завданням фундації „Національний Музей у Львові" є: „представити на зібраних памятках стан українського національно-культурного життя в історичному, а по змозі також у біжучому розвитку, та ширити серед широких народніх мас любов і пошану до культурних памяток української старини, щоби цим робом піднести національну культуру".

Майно фундації складається з основного й оборотового майна. До основного належать музейні, архівні, бібліотечні збірки, реальности і недвижимости та капітали, що їх фундація у будуччині набуде, чи хтонебудь їй дарує або запише. До оборотового майна належать: а) дублети музейних, архівних, бібліотечних збірок та музейні, архівні й бібліотечні предмети, що є вилучені з основного майна і б) фундаційні видавництва. Основне майно фундації є ненарушиме по всі часи. Вимок творять фундаційні недвижимости, якщо на продажу котроїсь з них буде рішення Кураторії і дозвіл державної фундаційної влади. При тому гроші з проданої недвижимости можуть бути зужиті або на розбудову Музею, або на закупно іншої недвижимости. Всі свої видатки покриває фундація прибутками з оборотового майна.

Фундацією управляє Кураторія. До неї може належати найбільше 15 членів. Кураторія урядує пять літ. Продовж життя основника фундації рішення кураторії, якими вона іменує своїх членів, вимагають до правосильности затвердження основника. Основник має право брати участь у засіданнях Кураторії з рішаючим голосом. Крім того має він право знести та признати неважним таке рішення Кураторії, яке булоб незгідне з метою фундації, або булоб шкідливе для її розвитку.

Так виглядає в головних нарисах фундація „Національний Музей у Львові" та її новий, тепер обовязуючий статут. Основник фундації, великий меценат української культури, галицький митрополит Андрій Шептицький вложив у неї великанське майно і прецінні скарби в музейних та бібліотечних збірках. Під теперішню пору Музей представляється дуже богато і добре. Він поширений вибудованим свіжо великим будинком (крилом), але має, на жаль, за мало прибутків на своє утримання. Щедрий основник далі йде йому в поміч у скрутних хвилинах. Але Він уже не в силі вкладати в нього більше, ніж досі вложив. Тому долею цієї фундації мусить тепер пильніше зацікавитися наше громадянство. Воно мусить стати меценатом належного й гідного його вивінування, такого вивінування, яке забезпечилоб Музеєві не тільки скромне бодай життя, але й необхідний розріст.

*

КУРАТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ.

На основі затвердженого львівським воєводою 17. листопада 1934 р. статуту Наукової Фундації „Національний Музей у Львові" членами Кураторії стали: відпоручники — Гр. Кат. Митрополії о. кан. офіц. **А. Ковальський**, Гр. Кат. Митрополичої Капітули **о. кан. д-р В. Лаба**, Монастиря „Студіон св. Івана Хр." **о. Ігумен Климентій Шептицький**, Гр. Кат. Богословської Академії **о. ректор д-р Й. Сліпий**, Родини Основника **гр. Лев Шептицький**, Т-ва „Просвіти" **ред. В. Мудрий**, Союзу Прихильників Національного Музею **м-р М. Терлецький** і директор Національного Музею **д-р І. Свєнціцький**. Отсі члени вибрали на засіданні дня 22. лютого 1935 р. дальше членами представника української фільольоґії і письменства **д-ра Івана Брика**, українознавства **д-ра В. Щурата**, **през. В. Децикевича**. На свому засіданні дня 1. березня 1935 р. Кураторія уконституувалася так: головою Кураторії вибрано **през. В. Децикевича**, заступником голови **о. ігум. Климентія Шептицького**, секретарем **д-ра І. Брика**. Членами Контрольної Комісії стали: **о. офіц. А. Ковальський**, **м-р М. Терлецький**, референтами: адміністраційним **о. офіц. А. Ковальський**, фінансовим **м-р М. Терлецький**, збірок **д-р В. Щурат**, виставок **о. ректор Р. Сліпий**, видавничим **о. кан. д-р В. Лаба** і **д-р І. Брик**, пропаганди **ред. В. Мудрий**.

ЧОРНА КАРТИНА НАШОГО СЕЛА.

ПРОМОВА СЕН. Ю. ПАВЛИКОВСЬКОГО ДНЯ 4. БЕРЕЗНЯ Ц. Р. НА ПЛЕНУМІ СЕНАТУ ПРИ БУДЖЕТІ МІН-СТВА ХЛІБОРОБСТВА Й ЗЕМ. РЕФОРМ

(Дослівний переклад зі стенограми.)

III.

ЗНИЖКА ПЛАТЕНЬ РОБІТНИКІВ.

Принимаючи ціни з 1927-28 року за 100, показчик цін всіх артикулів дав нам стиснення ножиць, промислового рамени на около 29 прц., а коли йде про скартелізовані промисли, то тільки 12,4 прц.

Водночас бачимо, що сирівці в тім самім часі падуть на 17 прц., бачимо, що платні робітників і видатки тихже робітників на удержання обнижуються з 265 зол. заробітку в 1929 р. місячно на 4-особову родину на 135 зол. в 1934 р. Повстає питання, чи те затиснення ножиць від промислового рамени, що йде в напрямі хліборобства, не діється виключно коштом робітника й конюнктури цін на сирівці. Та поважна знижка цін сирівців на 17 прц. і поважна знижка платень промислових робітників насуває дуже поважні сумніви, чи навіть при тій знижці цін промислових виробів не калькулює промисл так, що його дохід нетто може бути далеко вищий, хоч є низькі ціни. Розумію, що ніякий промисловець не признає мені цього. Отже питаю, чи не булоб вказане тепер, по думці заповідження і п. премієра Пристора з 1931 р. і п. премієра Козловського з цієї трибуни тиждень тому, а теж п. міністра промислу й торговлі, при цьому заповідженому рівнанню цін промислу вниз, при цьому звороті фронтом до села, чи не булоб вказане розглянути і рух промислового рамени сам у собі, щоб або не кривдити людей, якщо мої завваги слушні, або щоб з того витягнути деякі внески, якщо мої завваги, оперті на індексах та на обсервації фактичного життя, слушні.

ТРИ Й ЧОТИРИ РАЗИ ТЯЖЧІ.

В дуже короткому нарисі займу ще становище до двох підойм, що ними уряд підважує крізу. Перша підойма — це заповідь знижки грошевих оплат селянства в користь держави, самоврядування і т. д. Отже що до податків і додатків до податків мушу сказати, що податки це дуже великий тягар для селянства. За індексами можна сконстантувати, що ґрунтові податки й додатки до податків у прирівнанні до цін сільських продуктів сьогодні тричі тяжчі, а навіть, як це казав кн. Четвертинський, якщо взяти під увагу підвишку податків і додатків між 1929 р. і сьогодні, чотири рази тяжчі, як це було в 1927-28 р.

Далі є слушно, щоб не обтяжувати селянства соціяльними чинитьбами, бо направду з тих чинитьб, що їх оплачують всі умові й фізичні робітники, в дійсності ні одні ні другі не мають нічого. Але про те була вже мова при буджеті мін. суспільної опіки.

З ґрунту хибне і несправедливе було обтяження самоврядного буджету тим 5 прц. додатком до буджету в користь Фонду Праці. Мого становища більшість тоді не поділяла і той додаток заведено; але тепер при цій реформі, требаб територіяльне самоврядування, що тією репеkусією витягає зі села гроші, звільнити від цього податку, тимбільш, що про безробітного, який гине з голоду на селі, не журиться ніхто.

СКІЛЬКИ ЗАБИРАЮТЬ ПОДАТКИ?

Сама податкова реформа, яку переводять вже і в рільничих палатах і тепер опрацьовують у соймовій комісії, мусить насправді довести до зниження податкових тягарів, бо коли для прикладу перечислити готівковий оборот в Галичині на 1 га землі — випаде біля 56 зол. З того далеко більше, як половину готівкового доходу забирають державні податки разом з додатками.

Говориться про скреслення податкових залеглостей. Це є квестія, яка дрібного селянина насправді не цікавить. Дрібне селянство платить податки, з податками залягає тільки велике хліборобство. Хочу звернути увагу на абсолютну потребу охорони дрібного селянина перед спекулянтом. Вже не говорю про ті екзекуційні методи, що панують на селі, але звички скарбові уряди палати можуть давати накази для села на податок від нерухомостей. Недавно в львівськім повіті, мабуть, що сен. Гломбінський згадував про те, що ті, які зобовязані платити тільки ґрунтовий податок, дістали накази на податок від нерухомостей разом з екзекуцією.

П. премієр Козловський згадував про великі жертви, які понесло підприємство Польські Державні Залізниці (П. К. П.), а посередньо скарб через знижку тариф. Знижка тариф ще неповна. Ми, селяни, на сході рішуче не відчуваємо тієї знижки і маємо зовсім інші претенсії до знижок, які треба би перевести, по думці заяви п. премієра, з допомогою міністра хліборобства.

Мушу підчеркнути, що акція впорядкувати чинитьби села на піддержку буджетів, за яку ми боролися роками, почалася. Я хотів би всеж таки бачити, щоб її перевели успішно до кінця.

П. премієр заповів м. і. знижку цін нафти. Ця знижка дуже потрібна, але ще більш потрібна, поза переведеною вже знижкою, дальша знижка цін сірників і соли, дарма, що ціни на сірники диктує спілка, що експльоатує сірниковий монополь. Дня 26. січня 1931 р. я перестерігав з отієї трибуни, що хоча шведи це високо вироблені етично люди, чого не був доказом шеф тієї спілки, як згодом виявилося, але в техніці переведення експльоатації потрібна дуже точна контроля. Того нема. „Шведові" сірники насправді далеко дорожчі від нормальних, бо вони далеко гірші й коробки на половину штук менші.

Щодо знижки цін монополевих виробів, як спірт і тютюн, то наш клюб зі суспільних оглядів не має окремих побажань. Нам йде про знижку першавсе артикулів першої потреби й масового споживання, а не шкідливих для здоровля і шкідливих суспільно товарів

КОМУ ЦЕ ПОТРІБНЕ?

Друга підойма, про яку вже сьогодні говорилося так, що можу говорити коротко, булаб дальша інтервенція й забезпечення поплатного збуту сільських продуктів на краєвих і закордонних ринках, хоч, як заявив п. міністер, обєм цього ринку малий. З тим можна зголитись, але маю враження, що при відбудові суспільного господарства, як цілости, консумція буде більша, а вже й тепер, при приференції деяких сільських продуктів, продукованих у краю, може бути обєм внутрішнього ринку збільшений. Це булаб друга підойма, що має спричинити зворот поплатности сільських господарств і привернути покупну силу села, а тим самим оживити ціле господарське життя. Тільки якщо ці дві підойми працюватимуть справно, може акція віддовження, що почалася у 1933 р., а цього року розбудовується дальше, принести рятунок загибаючому селянству. Бо успішність віддовження залежна тепер у великій мірі від того, що головні причини дальшого задовження села будуть усунені. А темпо самої акції віддовження повинно бути швидше.

В межах так поставленого пляну уряду для ратування селянства треба, підчеркую це з п. сен. Потворовським, залишити селянам свободу організаційного зусилля, суспільного зусилля їх творчих сил і в організації продукції і в організації збуту хліборобських продуктів. А ці зусилля, що їх у великій мірі двигаємо на власних плечах, у власних українських суспільно-господарських організаціях, уряд як цілість, всупереч опінії п. міністра хліборобства, з 8. лютого ц. р., або консеквентно паралізує, або ломить. Тим здержує уряд нашу акцію, що має на меті піднести культуру села, здержує хліборобський поступ українського населення. А це немаловажне, коли зважити, що українське селянство після польського найважніший відлам національного господарства Польщі і його продукція в тих умовинах у країні, в яких тепер живемо, творить 1/3 продукції хліборобства в Польщі. Питаю, чи воно потрібне? Кому це потрібне? До чого має довести така метода, якщо навіть творчі сили народу, що працюють згідно з господарською програмою держави, мусять ломити й нищити для чиїхсь плянів.

Думки на часі.

За віднову взірцевого наукового варстату Р. Ш. в Косові.

Знаємо про те, що на Гуцульщині є люди, які займаються гуцульською різьбою. Хто не бачив гарних різьблених річей і не подивляв великого мистецького таланту наших гуцулів! Різьба ця основана на питомій гуцульській орнаментиці.

Є мистці гуцули, виробляють гарні річи, збувають їх, заробляють гроші і все в порядку. Але річ у чому іншому. В останніх роках внаслідок популяризування гуцульських виробів ці вироби розходяться в більшій скількости і от через те і через господарську крізу наплодилося в Косівщині дуже багато майстрів, які продукують гуцульські деревляні річи. Нпр. у Москалівці к. Косова майже в кожній хаті як не роблять килимів, то виробляють гуцульські деревляні річи, головно різьблені й інкрустовані. Таких майстрів вичисляють не на десятки, але на сотки.

І це було би в порядку. Люди збувають свій товар і є прибуток. Одначе внаслідок поширення цього промислу до його продукції взялося багато самоуків, які не мають ані вродженого дару до того, ані не набули відповідного знання у людей, що продукують дійсно мистецькі річи. І от з рук отих самоуків, без вродженого хисту і вишколу, виходять річи, на яких чистої і гарної гуцульської орнаментики ані сліду. Вправді люди ті наслідують гуцульський спосіб окраси, одначе на їх виробах ані сліду гуцульщини і тому ті вироби не мають мистецької вартости. Тими дивоглядами без вартости засипують тепер ринки збуту, через що розвиток і поширення дійсної і вартісної гуцульської різьби сильно терплять.

Дотепер не маємо установи, яка береглаб чистоту гуцульської орнаментики в різьбі й інших виробах і даваляб напрямок розвиткові тої орнаментики. Такою установою є завжди фахова школа, або так званий взірцевий науковий варстат і лиш така установа може берегти й поширювати чистоту гуцульської орнаментики.

Ніяка кооператива тут не поможе, бо кооператива по своїй суті береже матеріяльний бік справи і причинюється хіба лиш до поширення збуту, значить: полагоджує торговельну справу своїх членів. Справа мистецької сторінки гуцульських виробів стоїть у кооперативному підприємстві з природи річи на другому пляні.

Свого часу Рідна Школа вела в Косові взірцевий науковий варстат, який мав саме на меті поширити гуцульські вироби, і то на більші розміри, та берегти чистоту гуцульської орнаментики у всіх виробах мистецького характеру, які продукує Гуцульщина. Власне оцей варстат мав з часом перемінитися в дійсну фахову школу, яка булаб огнищем гуцульської мистецької культури. На жаль, ця справа не була поставлена як слід, бо до неї взялися в більшости люди, які не розуміли гаразд справи, внаслідок чого взірцевий науковий варстат Р. Ш. в Косові вже четвертий рік нечинний, а майно його поневіряється і помалу нидіє. А весь дорібок, на який складалися люди прихильні справі, пропаде.

Справа дуже важна і думаю, що Головна Управа Р. Ш. повинна її не засипляти й негайно урухомити згадання варстат. При цьому слід би його так зорґанізувати, щоби всякі персональні зміни управителя і завідуючих орґанів кружка Р. Ш. в Косові не могли потягати за собою унерухомлення заведення, та постепенно прямувати до створення в Косові фахової школи.

М. Г.

Відповідають Німеччині.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. „Пті Парізієн" пише, що міністерство закордонних справ передало німецькому амбасадорові у Парижі відповідь французького уряду у справі наддунайського пакту, якої домагався німецький уряд в дні 31. січня ц. р. Одночасно німецький амбасадор у Римі одержав відповідь від італійського уряду в цій самій справі. Щоденник запевняє, що французька та італійська відповідь зредаґована ідентично завдяки порозумінню між Парижем і Римом.

Д-Р БОРИС КУДРИК.

Тверда школа для музик.

У 250-ліття уродин Гендля й Баха.

Цього року ввесь музичний світ святкує 250-ліття уродин Гендля й Баха. Роковини це справді незвичайні. Бо правда, за останнє десятиліття перебули ми неодні великі музичні роковини. Згадати (йдучи хронольоґічним порядком) соті роковини смерти Бортнянського, Вебера, Бетовена, Шуберта, — відтак після двохльної перерви 175-ліття уродин Моцарта, 200-ліття уродин Ґайдна й 100-ліття смерти Клеменса, 100-ліття уродин Брамса й 50-ліття смерти Ваґнера й Сметани. Аж ось спільні роковини уродин двох оцих музичних ґеніїв, довкола яких зринають найважливіші проблеми. А це проблеми, яких не можна легко збути кількома речинями, а вже тим менше лицювали би тут бомбастичні фрази, що так часто їх чуємо під памятниками великих людей. Ці проблеми хто зна, чи не найбільшим тягарем падають саме на нас музичних педагогів. На мою скромну думку справді так.

Вже сама спроба загального схарактеризування творчости їх обох разом — не одного в протиставленні до другого — нелегка. Гендель і Бах, два найбільші контрапунктисти XVII ст. — за мало! Два „королі фуґ" (якто кажуть „король вальсів") — щось є на цьому, але невжеж і поза ними нема справді ґеніяльних фуґ, хай буде хоч поодиноких? Два музики рефлексійного напрямку, далекі від т. зв. народу, т. зв. популярности, контрабігуни до осьтаких наївних популяристів, як Шуберт, Верді чи Дворжак — це знову дешева, ба, трохи банальна фразеольоґія, підшита доморідною дилетантщиною, а що найменше — характеристика невірна. Бо виходило би з того, що Гендель і Бах, це якісь оранжерійні типи, що жахаються рости на звичайній землі, це якісь власними мріями розпещені хмаролази, що сторонять від усього людського, наче нечистого. Тимчасом навпаки це типові виразники крицевої народньої сили, стовідсотково рідні діти своєї землі, кормлені соками народу, що можна пізнати навіть там, де — як нераз у Гендля — форма виразу запозичена зі сфери дворів і палат. Тільки народність — da Völkische — себто становище композитора до т. зв. народу — не нації! — не всюди однакове. Не слід бачити в Шуберті, Вердім чи Монюшку „единоспасительної доґми" для тих, що бачать свій ідеал у композиторі національного напрямку. Та найважніше те, що втерті фрази в роді „наївно-популярний мельодик", „рефлексіоніст" і ще які інші цього роду є звичайно дуже недостаточні для характеристики. Бо й навіть Моцарт і Шуберт, т. зв. „наївні" типи, нераз послугуються рефлексією — а саме оба наші ювилянти Гендель і Бах, працювали навіть у найскладнішій поліфонії не менше легко й швидко, ніж напр. Верді в куди „легшому" свому жанрі. Навпаки ж Брамс, що працював поволі не так „дебудь і колибудь", дав особливо в ділянці пісні неодно, що звучить наче просто з уст народу!

В кожнім разі, якби ми не боролися з труднощами спільної характеристики Гендля й Баха, одно можемо напевне сказати: Гендель і Бах це в усякому разі національні композитори.

Нас, українців, як націю, що так важко бореться за гідне для себе місце в світі, цікавить живо всякий прояв націоналізму в духовій творчости, зокрема в музиці. Тому, коли я з цього місця зачислив Гендля й Баха до національних композиторів, не помилюся, що як жива реакція на цей мій вислів, вирине в цій хвилині проблема: Гендель, Бах і українська суспільність, або ясніше: Чим вони оба можуть нам бути близькі та цінні?

Заки прийду до розвязки питання, позволю собі освітлити справу становища нашої нації до їх обох трохи історично. Зачну від часу, коли починається в нас свідоме музикування під еґідою національного відродження. Так звана перемиська епоха (Вербицький-Лаврівський) стояла, як у нас часто кажемо, під знаком німецької музичної культури. На ділі була це оперна італьо-францущина, перепущена через призму коли німецьку, то вже не чисто-германську (нордійську), лише австрійську, підмішану славянським елементом. Бідермаєрівська гомофонічна культура. В репертуарі напів німецької придворної „капелі" Снігурського находилися деякі твори віденських клясиків і щонайвище уривки з ораторії „Смерть Ісуса" Грауна (що тямив ще часи Гендля й Баха, але приляг більш до італійської оперної гомофонії), та все-таки переважали Обер, Россіні, Конрадин Кройцер, а в ділянці фортепіяну (коли був хто піяністом) бриліянтна школа Гуммля. На порозі останньої четвертини XIX ст. забувається весь оцей клясицизм

(Докінчення буде.)

85-ліття президента Чеськословацької Республики.

(Кореспонденція з Праги).

Українці у Празі вшанували 85-ліття народин през. Масарика величавою академією. В салі Геольогічного Інституту зібралися усі політичні угрупування й організації, щоби віддати пошану та виявити вдячність творцеві чеськословацької держави. Її славному президентові й одному з найвизначніших людей сучасної Европи за його гуманне відношення до української еміґрації, за підтримку її культурних потреб. Українська еміґрація, як відомо, знайшла в Ч. С. Р. повний захист і досягла поважних культурних здобутків.

Академію відкрив коротким вступним словом проф. д-р І. Горбачевський, голова почесної президії, зложеної з представників ріжних угрупувань, після чого український хор відспівав чеськословацький і український гимн. Відтак прийшов до слова представник зах.-української еміґрації інж. М. Галько, який подав характеристику особи Масарика, як великого чеського вченого, фільософа, політика і стратеґа, як творця чеської держави й духового провідника модерної европейської демократії, що її осередком є нині чеськословацька республика.

Промовець, згадавши про загально-европейське політичне положення, про проблему Сходу Европи та українську справу, що є нині одною з найпекучіших справ міжнародньої політики, вказав на незвичайно важке положення українського народу і звернув увагу на недавню промову міністра Косцялковського. На думку української демократії із західних земель за кордоном, говорив він, рятунком для українського народу є йти за голосом европейської демократії та скореґувати національний фронт відповідно до нового положення.

Черговий промовець проф. М. Славінський, представник респ.-дем. партії, говорив про Масарика як людину і вожда чеського народу, а врешті проф. Н. Григоріїв, представник соціялістичного клюбу, у своїй промові підходив до великої постаті Масарика зі становища соціялістичного.

Відтак проф. д-р І. Горбачевський закрив святочну академію окликом: Президентові Масарикові „слава“, що всі присутні грімко повторили тричі

Українська Загальна Енциклопедія

закінчена.

Появився останній — 28-ий зшиток Української Загальної Енциклопедії з тому „Україна“ (30-ий і суплемент вийшли вже раніше) і тимсамим маємо перед собою ввесь закінчений твір, на який деякі передплатники ждали за останній рік щораз більше нетерпляче, врядигоди навіть сумніваючись, чи врешті він буде закінчений. До 28. зшитка долучені таблиці до тому „Україна“, що доповняють ілюстрації у тексті і щойно тепер маємо перед собою повну картину цілого твору.

Таблиці заслуговують на спеціяльну увагу. Є тут етнографічна, геольогічна і фізична мапа України і сумежних країв, карта густоти та розміщення населення і корисних копалин на наших землях, кольорові таблиці з українським загальним одягом і військовим, з вишивками, гаптом та писанками, огляд у репродукціях характеристичних зразків нашого малярства, різьбарства, граверства, вжиткового мистецтва, архітектури, кераміки, килимів, українські гроші та поштові марки (колірові таблиці та мапи вперше виконані тут у Львові в „Увії“).

Факт, що наша перша Загальна Енциклопедія не вийшла у тому речинці, в якому видавці обіцювали її дати — зовсім нормальний. Великі чужинні енциклопедії, головно перші, завсіди спізнювали свої речинці, налибуючи у збірній праці непередбачені труднощі. Праця над нашою енциклопедією припала на роки тяжкої, непередбаченої економічної кризи; число передплатників енциклопедії не збільшувалось, а незвало часто при найкращих бажаннях тих, що хотіли були придбати собі такий твір. З кількадесяти співробітників, розсіяних по ріжних місцях, прив'язаних до свого щоденного станка, не всі могли працювати ввесь час так рівномірно, щоб постачати точно потрібний матеріял; кожний мав свої інші, не менше важні обовязки. Траплялись випадки, коли автори, які взяли на себе якусь статтю чи ділянку мусіли зректись її за недостачею часу чи необхідного під рукою матеріялу, — тоді редакція „У. З. Е.“ мусіла звертатись до інших співробітників, підшукувати їх, просити.

Не можемо на цьому місці входити в критику цього збірного твору. Це зроблять у свій час поодинокі спеціялісти, а її практичну вартість зможуть оцінити ті, що будуть нею користуватись як підручником. Тут мусимо тільки пригадати, що загал і деякі поважні установи не вірили, що першу українську енциклопедію зможе взяти на себе приватне видавництво без великих фондів. Коли появився її проспект зі списом співробітників еліта нашої інтеліґенції не спішилась зголосити свою передплату, дарма, що загальна ціна „У. З. Е.“ була розмірно дуже низька. І тільки завдяки тій підтримці нашого громадянства видавці могли зібрати необхідні фонди на друк, папір, репродукції, редакцію, адміністрацію та авторські гонорарі.

Був час, коли економічні відносини сильно відбились на всьому апараті „У. З. Е.“ Не маючи відповідного кредиту, вона мусіла боротись з дуже важними фінансовими труднощами і не маючи в час заповіджених зшитків, не могла ратуватись на приплив готівки від своїх передплатників. Треба було чимало енергії, ініціятиви, а навіть дипльоматичного хисту, щоб утримати ввесь апарат праці до кінця, задовольнити зневірених, заспокоїти неодного перетомленого чи ображеного співробітника.

Заслугу першого великого почину має кількох коломийських громадян. Душею всього видавництва від першої хвилини до останньої був п. Василь Микитчук і тільки його непохитна енергія та успіх у почате діло зуміла довести до кінці там, де інші зневірювалися і знеохочувалися.

Не диво, що і нині фінансовий стан такого непопулярного видавництва, як „У. З. Е.“ не найкращий. Як довго видавці не мали в руках цілого твору — не могли вони його продавати. Багато наших громадян, навчених досвідом видавництв недоведених до кінця, ждали, аж вся енциклопедія не буде скінчена, а тепер досить у них уже охолов до свого колишнього заміру: мати в себе першу українську енциклопедію.

В інтересі самого видавництва, що має на меті культурну ціль є спопуляризувати її якомога швидше, так само як в інтересі громадянства є користати з неї. Українська енциклопедія в столі грамотного українця може поширити його освіту та знання, зміцнити його національну свідомість і стати необхідною, приємною лектурою. Тільки тоді, коли така книжка стане справжньою потребою нашого інтеліґентного загалу — можна буде подумати про нове поширене її видання в кільканадцять томів. І тільки тоді зможемо ми рівнятись із великими народами, що все своє культурне надбання збирають систематично у кільканадцяти томах великої енциклопедії.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта“ у Львові, Ринок 10.

Затіснення співпраці держав золотого бльоку.

ПАРИЖ, 11. 3. ПАТ. На прохання французького уряду приїде до Парижа в дні 18. березня ц. р. бельгійський прем'єр Теніс і міністер закордонних справ Гіманс.

БРЮСЕЛЬ, 11. 3. ПАТ. Запрошення прем. Теніса і міністра закордонних справ Гіманса, яке вчора надійшло від прем. Фляндена, викликало живий відгук у Брюселі. Головною темою нарад французьких і бельгійських міністрів будуть економічні справи. Одночасно бельгійська делегація порушить справу товарових приділів французького уряду для Бельгії, які гостро критикують у Бельгії. Крім того обговорять положення бельгійських робітників у Франції, які працюють у прикордонних місцевостях і супроти яких видав французький уряд низку розпорядків. Бельгійські міністри висунуть теж проєкт найтіснішої співпраці всіх держав, які належать до т. зв. золотого бльоку.

—o—

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 31

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

Програмова стаття „Стрийського Голосу“, запитована „Ґазетою Народовою“, походила дійсно з-під мого пера. Відносини, представлені в ній, відповідали зовсім тодішній дійсности, а поставлена в ній програма була дійсно моєю програмою і їй лишився я і дальше вірний. Думаю, що до цієї програми і нині, по 22 роках, небагато треба би додавати, або змінити. Очевидно, що тоді така програма мусіла серед поляків, особливо коли була підлита таким сосом, як у „Ґазеті Народовій“, викликати великий переполох і шалену ненависть проти мене. На мене і на мою стрийську політику посипались тепер з усіх боків пекольні громи. Такої людини очевидно не міг Бадені пустити до сойму і тому проти мене мусіли бути вжиті всі засоби. В короскім часі по повищій статті принесла „Ґазета Народова“ ще таку статтю під наголовком „Ruski ruch wyborczy“:

„Романчуківцям, себто опозиційним народовцям, іде перш усього про вибір до сойму д-ра Олесницького, хочби навіть перепав п. Романчук. Д-р Олесницький, адвокат у Стрию, добрий організатор, невтомний робітник, мистець народньої мови, палкий промовець, зумів зеднати собі і радикалів, і романчуківців, і москвофілів. Останні голосні віча були його заслугою і всюди приймали його із захопленням „Діло“ тому три роки дуже настрашилось на вістку, що в Стрию, отже під проводом п. Олесницького, мають заложити руський часопис із програмою зеднання русинів. Не диво, що його проголосили першого формально кандидатом, а саме на зїзді виборців у Жидачеві дня. 19. ц. м. Зібралося там мабуть ок. 150 осіб світської інтеліґенції, духовенства, міщан і селян теж із судових повітів миколаївського і журавенського. Духовенство і світська інтеліґенція заявили, що лишають вільну руку міщанам і селянам у виборі кандидата і не думають на них впливати. Міщани й селяни поставили кандидатуру д-ра Олесницького, яку й принято одноголосно

Д-р Олесницький мав півторагодинну промову, з якої „Діло“ подало короткий зміст. Бесідник поставив м. ін. таку засаду дотично національних потреб русинів: змагати всіми силами до того, щоб вийшов державний закон про національні меншини, який увійшов би до конституції як її складова частина. На полі руської політики дотично поляків заявився кандидат „в основі“ за згодою, але тільки на підставі рівности й запротестував проти всякої куратели поляків над русинами. Щож до відношення до уряду, кандидат поставив тезу, що русини мусять домагатися від кожного уряду точного сповнювання конституційних законів і рівномірного трактування обох народностей у краю: дрібними концесійками руський народ не може вдоволятися. Врешті щодо міжпартійних відносин серед русинів кандидат сказав, що визнає їх домашньою справою, яку мають русини полагодити самі між собою; зате назовні, в соймі, повинні всі русини, без огляду на партії, виступати солідарно як представники народу, бож їх мусить лучити один інтерес — добро свого народу.

Решта гасел д-ра Олесницького відбилась напевно в промовах інших руських кандидатів і тоді щойно буде пора про них згадати. Є там багато загорілої, а майже дитинної доктрини. Видно, що д-р Олесницький є знаменитим агітатором, але не політиком“

(Далі буде).

З польської преси.

Проф Ст. Ґрабський у ролі морального санатора.

З „Акції Народової" (з 10. ц. м.) довідуємося, що проф. Ст. Ґрабський виголосив відчит перед членами т. зв. „Орґанізації Мислі Політичней", „Звйонзку Млодих Народовцуф" і запрошених гостей — про потребу нової громадянської культури. Названі орґанізації — це колишні ендецькі „фронди", а тепер уже ендеко-санаційні новотвори, що повстали з сецесій серед ендеків. Вже сам факт появи Ст. Ґрабського як прелеґента серед такого брацтва — дуже характеристичний для нинішніх відносин серед ендеків: остання дискусія в ендецькій пресі про підхід до української проблеми яскраво демонструвала суперечки, що істнують поміж колишнім ендецьким лідером і нинішнім офіціяльним проводом Стронніцтва Народового; через те зближення Ґрабського до інших ендецьких сецесіоністів і мальконтентів льоґічне, тим більше, що по суті саме питання національної політики розсварює Ґрабського з іншими ендеками та ендецію з санацією — найменше.

Але й цікавий відчит Ст. Ґрабського ще з огляду на той загальний ідеольоґічний розґардіяш, який панує нині в *цілому* польському політичному таборі, в усьому взагалі польському громадянстві: адже нема нині буквально *ні одної* польської політичної партії — від ендеції, через ППС і людовців до ББ включно — в якій не було б гострих ідеольоґічних внутрішніх суперечок та ідеольоґічного провалу.

При нагоді згадуваного прилюдного виступу Ст. Ґрабського (отвертий лист до Ст. Ґломбінського) ми довідались, що одною з причин його відходу від Стронніцтва Народового було закинення демократичного принципу колишнього Звйонзку Людово-Народового, чи радше деякі фашистівські „ухили", проявлені також в орґанізації Дмовського „Обуз Велькей Польскі". Тому зі здивуванням читаємо тепер, що на самому вступі свого відчиту Ґрабський зробив реверанс у сторону ОВП та його пропаґанди „сильної влади". Ту сильну владу, стверджує прелеґент, Польща нині має. Однак, признаючи тій сильній владі право й обовязок „присмирювати опозицію, триматися влади і не допускати, щоби опозиція вічно грозила урядові революцією", прелеґент бідкає, що прийшло в Польщі банкроцтво „всіх без вийнятку політичних таборів" через те, що „табор, який нині репрезентує в Польщі офіціяльний напрямок сильної влади, не є ідейним табором у тісному розумінні того слова. Напрямок надає йому не ідея, але воля одної нечисленної групи, а радше одної людини". Прелеґент причину банкроцтва всіх польських політичних таборів бачить у боротьбі за владу; тимчасом охота служити батьківщині, а не думка про спосіб правління повинна бути підставою політичної діяльности. „Засада служби справі, служби Батьківщині, є підставою, фундаментом громадянської культури".

Прелеґент порівнює підстави громадянської культури поляків вперед війни і після неї, стверджує, що перед війною вона стояла багато вище й впевняє, що „треба зовсім інакше ставитись до власного уряду, ніж до займанцького". Тепер, мовляв, істнує переломовий період, який проте є позбавлений прикмет громадянської культури. Як на доказ прелеґент вказує на польську молодь, яка — хоч у 2/3 вихована в національному дусі, війшовши в громадське життя, не відіграє належної ролі. Ставлючи потребу громадянської культури, як передумову державної сили, автор каже про три чинники морально-релігійного громадянського перевиховання народу: 1) боротьба з брехнею („правдою треба виховувати громадянство, а не брехнею"), 2) явність громадського життя (боротьба з безвідповідальністю) і 3) справедливість громадського життя...

До тих трьох чинників посол д-р Шталь (найновіший „зрадник" енд. табору, який склав недавно сепаратну заяву у соймі та голосував за бюджетом) додав четвертий: потребу протиставитись іноколи прилюдній опінії, наразитися їй, хочби коштом власної популярности.

З переданого змісту відчиту Ст. Ґрабського бачимо, що чимало його тез це наче буквальне повторення арґументів, якими від 1926. року воює санація. Але тут-же сам Ґрабський в дивному світлі виглядає на тлі метод, які він поручає санації польського громадянського життя: Адже це воторіяно відома річ, що саме Станислав Ґрабський є типічним представником макіявелізму в його найгіршій, найбільш цинічній постаті, і що засада „ціль освячує засоби", була завжди його засадою у практичній політиці. Ту засаду він стосував найяскравіше певно-всім у своїй національній політиці. Відомо, що щойно після літ він признався до таких річей, як свідоме затаєння телеґрами від Найвищої Ради, що забороняла висилку армії Галера проти українців, на те, щоби можна було її вжити саме на ту ціль („проти большевиків"), та що він свідомо йшов на знищення українського шкільництва утраквістичним законом, хоча у комісії трьох та на пленумі сойму той законопроект був представлюваний саме як уступка українцям. І т. д. і т. д., — можна би без числа зібрати прикладів на доказ, що „боротьба з брехнею", яку нині так палко боронить Ґрабський, була в практиці його політичної діяльности щонайменше якимось сентиментальним пересудом. Те саме торкається „явности громадянського життя": хто краще характеризує політичну тактику клік і закулісових махерств, як не Ст. Ґрабський своєю довголітньою тактикою?! Вкінці — „справедливість": чи можна стосувати критерій обєктивної справедливости супроти того, що діяв у свому житті Ст. Ґрабський, як практичний політик і міністер?! Хто теж більше, як ендеція, оглядався завжди на „прилюдну опінію" і дбав за свою популярність найгіршими демагогічними методами, нацьковуючи вулицю просто до погромів — проти українців і проти жидів?! Тому правдою є, що саме ендеки, і зпоміж них у першому ряді Станислав Ґрабський, стали головними винуватцями забагнення цілого польського громадянського життя.

Д-р Мирон Лисяк

лікар у Городку Ягайл.

помер після важкої недуги проживши 39 літ, дня 10. березня ц. р. Похорон відбудеться 12. березня ц. р. в Городку Ягайл. в год. 10-ій рано опісля у Львові в год. 4-ій попол. з каплиці Анатомії при вул. Пекарській на Личаківський цвинтар.

ЖІНКА І СЕСТРА З РОДИНОЮ

Зїзд деканів адвокатських палат.

Наради над проектом зміни закону про устрій адвокатури.

У суботу 9. березня ц. р. відбулась у Варшаві нарада деканів і заступників деканів усіх адвокатських палат Польщі. Нарадами проводив голова начальної адвокатської ради адв. Пасхальський. Темою нарад була низка проектів, як змінити закон про устрій адвокатури. Провідник нарад адв. Пасхальський заявив, що нарада обмежиться до справи доступу до адвокатури. Всі присутні виступили одноголосно проти відомого проекту, який зголосило коло адвокатів Польщі. Присутні заявились рішуче проти 5-річної безплатної практики адвокатських аплікантів у суді, проти обмеження самоуправи адвокатів, проти контролі адвокатів делеґатами суду і проти призначування новим адвокатам місця осідку. Делеґати адвокатської палати зі Львова і Кракова домагались, щоби адвокатські аплікaнти могли відбувати свою практику тільки в адвокатів. Деякі делеґати домагались продовжити адвокатську практику до 7-ох, а навіть 10-ох років. Були теж голоси за введенням дво- або трирічної практики в суді для адвокатських аплікантів.

На цьому наради закінчились. Голова Пасхальський заявив, що предложені проекти зміни закону про устрій адвокатури перешле начальна адвокатська рада всім палатам, щоби вони висловили свою думку. Чергова нарада у цій справі відбудеться коло половини квітня ц. р.

Покуття -- часть України.

Старовинна мапа з початку XVIII. століття.

Збірка мап із сімнацятого і вісімнацятого століття, яка є в посіданні п. Я. Макогона в Льондоні, містить кілька незвичайно цікавих видань, на які хотілось би мені звернути увагу наших істориків.

Про старовинні мапи України, пригадую собі, написав малу книжечку десь у р. 1922 п. сен. С. Шелухин, але на жаль, не маю її під рукою, щоби порівняти чи подав він і ті мапи, які находяться у збірці п. Макогона. Ще перед виданням книжечки сен. Шелухина появилася друком збірка репродукцій мап українських земель з XVII і XVIII століть видання гр. М. Тишкевича (**CARTES DE L'UKRAINE par G. Levasseur de Beauplan (1650), J. Baptiste Homann (1716) et Nikolas Visscher (1735) publiées d'après les originaux appartenant à la Bibliothèque de l'Abbaye d'Einsiedeln par M i c h e l T y s z k i e w i c z**). Разом 6 репродукцій. В тому одна мапа України видання Йоана Баптиста Гомана з Ніремберга з початку вісімнацятого століття, яка є теж в збірці п. Макогона. М. Тишкевич подає, що ця мапа вийнята з „Атлясу Новус-а" Гомана з року 1716. В архівах Британського Музею не найшов я такого видання „Атляс-а". Натомість найшов „Атляс Новус" Гомана з року 1730, але там тої мапи нема. Вона подана окремо під роком 1720.

Та — не про це я хотів писати. Мене зацікавила найбільше мапа Покуття, зладжена на підставі картографічної знимки ім. Боплана (чи не з р. 1650) і видана в році 1725 в Амстердамі.

Величина тої мапи є 530—440 мм. У долішніх її кутках декоративні прикраси в кількох кольорах з типами людей, які правдоподібно мають представляти типи покутян, але ті типи дуже зідеалізовані. Напис мапи такий:

U K R A I N A E P A R S

quae

P O K U T I A

Vulge dicitur.

Per Guil, le Vasseur de Beauplan S. R. M.

Poloniae Archtn. Militaren etc.

Значить, провінція України, звана Покуттям. Отже, коли в сімнацятому століттї цю мапу рисовано (і то архитектом-картографом на польській службі), Покуття було частиною України. Цікавий історичний документ, про який навіть мало істориків знає.

Границі Покуття обведені жовтою краскою, а сумежні краї красками рожевою (Поділля і Трансильванія) та зеленою (Волощина і Червона Русь).

У лівому куті мапи подана скаля в милях 1) польських, 2) українських (на мапі „міллярія окраніка") і 3) німецьких. Через цілу територію проведено розстріленими буквами напис **Pokutie.**

Границі тодішнього Покуття („части України") були такі: на полудне: ріка (Чорний) Черемош аж до його устя в Прут недалеко міста Снятина. На заході: від устя Черемоша, по лінії на північ аж до Дністра, приблизно до міста Червоногороду, який лежить вже на подільському боці. Північний захід: лінія Дністра аж до місцевості Мартинова (по другому боці подане містечко Качківці). Північний схід: границя йде скісно на полудневий схід, понад Войнилів і Калуш, до Карпат. Схід: хребет Карпат.

Хоч назви на мапі подекуди поперекручувані, але з них легко розпізнати міста і села, які й сьогодні істнують. Так напр. Товмач поданий як Пльомач, Калуш — Калюша і ін. Станиславова на мапі ще нема. Головні місцевости такі: Галич, Коломия, Снятин, Тисьмениця, Товмач, Калуш, Єзуполь, Войнилів, Добрилів, Заболотів.

У Карпатах нема зазначеної ні одної більшої місцевости. На мапі займають Карпати більшу третину поверхні Покуття. Поміж ріками Лімницею і Бистрицею назначені розлогі ліси. Вони сягають і поза Бистрицю, майже до Прута, в околицю під Товмачика й Івановець (зазначених на мапі).

До опису старовинних мап українських земель думаю ще раз повернути, описуючи атляс Йоана Янсена з року 1666, в якому поміщена велика мапа України, майже в її теперішніх етнографічних границях, від Галичини по Донеччину і поданий географічний опис України (під назвою „Україна"). Ця мапа находиться також у збірці п. Макогона.

Д-р В. Ю. Кисілевський.

(Льондон).

З природи й техніки.

НАЙБІЛЬШЕ ВГНУТЕ ЗЕРКАЛО СВІТА.

Астрономічна обсерваторія на Мавнт Вільзон у Пасадені в південній Каліфорнії занята тепер будовою величезного зеркального телескопу, якого вгнуте зеркало з пятиметровим проміром буде найбільшим вгнутим зеркалом світа. При помочі цього телескопу задумують американські астрономи поробити хвилеві знимки місяця, вияснити проблему каналів Марса та сфотографувати спіральні мряковини.

Згадане вгнуте зеркало будуть шліфувати з величезної скляної плити. Відлив цієї плити був незвичайно важкий. Передовсім треба було усунути зі скла бальки повітря. Тому треба було цілу скляну масу стопити в печі і відтак перевезти розтоплену масу з печі до відливної форми. Ця форма мала особливі прикмети: вона мусіла видержати весь тягар скла, високу температуру його, а рівночасно мусіла дбати про те, щоби розтоплена маса не остигала за швидко, бо в такому випадку виступають у склі шкідливі напруги. Крім цього відливна форма мусіла бути дірчаста (порувата), щоби перепускати назовні замкнене у скляній розтопленій масі повітря.

Охолодження відлитого скляного бльоку відбувається таким робом, що спеціяльні електричні огрівачі дбають про його постійну температуру. Після відлиття бльоку держали його продовж 50 днів у температурі 500 ступнів Ц. З цього часу після кожних 30 годин обнижують його температуру на 1 ступінь так, що відлитий бльок осягне кімнатну температуру щойно після півтора року (відлили бльок 2. грудня 1934 р.). Чи цей відлив удався, можна буде сказати щойно у жовтні цього року. Тоді завезуть його залізницею у спеціяльнім возі з Корнінг (у стейті Ню Йорк), де відливали його у скляній гуті, над беріг Атлянтійського океану, а звідси панамським каналом до Льос Анджелес у Каліфорнії.

Шліфування цього бльоку на вгнуте зеркало відбудеться у каліфорнійськім технольогічнім інституті в Пасадені. Це шліфування буде робитись дуже поволі, щоби у склі не виступили нерівности внаслідок льокального огріття. У противнім випадку проміні, що походять від зірки і відбиваються від зеркала, не перетнуться ніколи в одній точці. Щоби при помочі цього зеркала одержати якнайбільшу натугу світла, не будуть його посріблювати, а тільки наложать на нього дуже тонку верстовку глини (алюмінія). Річ у тому, що алюмінієве зеркало відбиває значно більше фіолетних промінів, ніж посріблене зеркало. Якщо дійсно вдасться вишліфувати це величезне зеркало, тоді примістять цілий зеркальний телескоп на Мавнт Пальомар у південній Каліфорнії.

А. Л.

Нові повновласти для президента.

ВАРШАВА, 11. 3. ПАТ. На пленарнім засіданні в середу 13. березня ц. р. сойм розгляне новелю до розпорядку президента про організацію біржі, 21 урядових проектів законів, між ними проекти будови нових залізничих шляхів, зміну закону про податкові залеглости, зміну закону про крізовий додаток від державного доходового податку і т. д. Крім того сойм розгляне проект закону про повновласти президента видавати розпорядки зі силою закону. Урядовий проект уповажнює президента видавати розпорядки з силою закону аж до дня скликання законодатних установ на звичайну сесію Ці повновласти не торкаються зміни конституції. Виконання цих розпорядків доручає проект прем'єрові і всім дотичним міністрам. Цей закон з повновластями для президента обовязуватиме від дня оголошення.

Новий франц. амбасадор у Польщі.

ВАРШАВА, 11. 3. ПАТ. Міністер закордонних справ Бек повідомив нині французького амбасадора Ляроша, що президент висловив свою згоду на предложення французького уряду, який призначив новим амбасадором Франції у Польщі Леона Неля. Йому тепер 46 літ.

—o—

ВИБОРИ В КРАЮ.

ВИБОРИ ДО ВОЛОСТИ В БУРШТИНІ.

Дня 5. березня відбулися в Бурштині вибори до волосної управи. Радних 10 українців і 6 поляків. Українці поставили кандидата на війта Володимира Парипу, емер. учителя, на підвійта Петра Федунка, укінченого студента фільософії, на лавника Юрка Дитиняка, рільника.

Такий склад не був до вподоби ані старості, котрий приїхав на вибори, ані радним полякам, що всіми силами і способами старались заломити солідарність радних українців. Староста виголосив довшу промову у виборчім льокалі та заявив, що він не затвердить виборів, якщо будуть переведені без порозуміння з ним і з радними поляками.

Пізніше в такий самий спосіб промовляв радний учитель Дудзінський виступаючи проти українських кандидатів; він заявив м. ін., що і перехід на емеритуру п. В. Парипи був спричинений тим, що він не подобався „władzy“. І в часі виборів і передтим він піднесеним голосом заявляв, що вибори не будуть затверджені. Для доповнення цілого образу промовляв ще і бурмістр В. Миґас, котрий був предсідником виборчої комісії. Всі три промовці старалися втягнути українських радних у дискусію, що їм зовсім не вдалось, бо не зважаючи на заклики, щоб радні забирали голос, всі мовчали.

Слід зазначити, що в дні виборів був пущений в рух цілий виборчий апарат з наганячами, грішми, горілкою та пивом, чим дехто думав перекупити наших радних. Але це не помоґло, бо всі 19 гідно й чесно сповнили свій обовязок і віддали голоси на своїх кандидатів.

Вибір війта і підвійта староста уневажнив і розписав нові вибори на 15. березня. Тепер предсідник виборчої комісії перебрав на себе ролю посередника та скликує радних на нараду, але і йому не вдасться заломити солідарности й гідности українських радних, котрі отсим запитують, чи вибори є вільним висловом волі, чи мають бути подиктовані? Якщо це друге, то вже радше нехай буде війт іменований.

Громадянин.

Завзяті бої в Македонії.

НАСТУП НА ПОВСТАНЦІВ.

АТЕНИ, 11. 3. ПАТ. В неділю вечором оголосив уряд такий офіційний комунікат: До полудня урядові війська направили міст коло Орліяко під стрілами повстанців. Опісля урядові війська повели наступ і відсунули повстанців, здобуваючи 5 гармат і 200 полонених. У ночі війська намагались здобути місто Серес, опісля наступатимуть на міста Драму і Каваллю. Урядові літаки збомбардували міста Драму і Сідірокастро. Кілька осіб згинуло від бомб. Повстанці покинули Сідірокастро знищивши залізничий шлях.

Кореспондент „Дейлі Експрес“ повідомляє з Македонії, що 27.000 повстанців перейшли ріку Струму і загрожують урядовим військам окриленням.

РІШАЮЧІЙ БІЙ З ПОВСТАНЦЯМИ.

Повстанці відступають.

АТЕНИ, 11. 3 ПАТ. Комунікат головної кватири повідомляє: Ген. Кондиліс почав наступ і вирушив з третім корпусом в год. 5-ій зі Сальонік та перейшов міст коло Орліяко. Літаки вилетіли годину пізніше. Повстанці не спинили наступу і відступають. Другий відділ під проводом ген. Йоавідеса йде у напрямі мосту коло Ґумаліяні. Третій відділ йде у напрямі моста коло Ніґріта. В год. 11-ій повстанці покинули Негоріон і Опольово недалеко Серес. Урядові війська перейшли коло Ґумаріяні

ЛЬОНДОН, 11. 3. ПАТ. Райтер повідомляє з Атен: Кружляк повстанців „Гель“ піддався у порті Каваля. Урядові війська здобули нині рано місто Серес.

АТЕНИ 11. 3. ПАТ. Повстанці покинули місто Драму. Часопис „Вардіні“ повідомляє, що ген. Каменос зі старшинами штабу армії повстанців утік до Комотіні. 40 старшин залоги у Сальоніках, арештованих під закидом вдержування взаємин з повстанцями, привезли до Атен, де юрба хотіла їх злінчувати. Поліція ледви оборонила їх перед розлюченою юрбою.

БОЇ НА КРЕТІ.

КАНЕА, 11. 3. ПАТ. Літаки бомбардували вчора кілька стратеґічних точок на Креті. Кораблі повстанців почали обстрілювати літаки. Один з літаків мусів осісти недалеко міста Канеа. Трьох летунів попало в полон.

ТИФ В ЯВОРІВЩИНІ.

У Тростянці, Залужу, Вільшаниці та інших селах Яворівщини лютує черевний тиф. Причиною пошести є страшний голод.

—o—

З ТОВАРИСЬКОГО ЖИТТЯ.

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ „ОСНОВИ“.

„Основа“ зуміла доказати в суботу, що справді має хист у карнавалових імпрезах. Молодь з цілого Львова, а то й околиці, залягла просто три танкові салі у касині „почтовців“. Прийшли прощати пузатого Короля Карнавалу, якого місце мав уже за кілька годин заняти худерлявий аскет — Піст. Вечерниці почалися традиційною коломийкою, яку повів дир. Шепарович, а далі йшли вже модерні танки. Був настрій, був темперамент, були зідхання, сцени заздрости й захоплення — і все це тонуло в шаленому крутежі фокстрот-польки, яку кілька разів повторювала орхестра Яблонського. Взагалі успіх вечерниці треба завдячувати в першій мірі збільшеній орхестрі, яка в числі десяти осіб грала дуже добре. У малій салі грала друга орхестра п. Костюка. В обох буфетах теж повно гостей, а найбільше любовно законспірована молодь ховалася в підземеллі — в окремо улядженому барі, де при темно-червоному світлі й при звуках париської гармонії танцювала сентиментальні танга.

Жаль було дивитися, коли ранком заглядало денне світло до салі, а орхестра збиралася вже виходити: проханням не було кінця. Мало не плакали дівчата. А вже найбільшим добродієм показався якийсь філянтроп, що вже по відході орхестри бубнив сам на фортепіяні наперемінну вальчика й танґо „Дванадцять годин“.

Натовп гостей говорив сам, що вечір мав успіх, моральний і матеріяльний. Всі ті, яким довелось бути на цих незвичайно симпатичних вечерницях, попрощали карнавал направду вдатно

(ст.)

З кінової хроніки.

— **Шерлі Темплей дістає дарунки.** По першім успіху, який добула собі ця маленька акторка першими своїми фільмами, стали напливати до неї сотні листів, а то й дарунки. Найцікавіший чис прислала її ровесниця з Ню Йорку, пятилітня Анна Ґалізі, що прислала їй акордеон (музичний струмент у роді ручної гармонії), прикрашений у дрібні самоцвіти. У листі просила маленьку Шерлей, щоби шанувала акордеон, бо його робив її батько, що є тепер „з ангеликами в небі“ та щоби навчилася грати на ньому. Тепер уже Шерлей грає на акордеоні кілька пісень у найновішій фільмі „Веселі очі“.

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— **Бенефісова вистава.** З нагоди 25-ліття сценічної праці П. Сороки відбудеться в пятницю 15. п. м. у театрі „Ріжнородностей" в год. 7.30 веч. Йде на бенефіс комедія Меріяма-Лужницького „Акорди" з участю бенефісанта, Марії Сабат-Свірської, О. Ольського і В. Блавацького, що приїде на цей гостинний виступ до Львова. Білети раніше продає „Союзний Базар".

— **Школа танців „Хоровід",** Народ. Дім, повідомляє, що в середу 13. березня ц. р. в год. 5.30 веч. відбудеться продовжена година танців.

— **Допкульна справа нашого села.** Наше село прибите довгами. Спадок цін сільсько-господарських продуктів винищує його ще більше, приводить до руїни. Першим кроком рятунку для нього це віддовження. Тепер із допомогою йому приходять деякі закони. Але на законах розуміються лише фахівці. Щоб дати добру пораду міліонам нашого задовженого селянства, „Просвіта" видала тепер (у серії своїх місячних книжечок за лютий ц. р.) книжечку **„Віддовження села".** Автор її, досвідчений правознавець, Франц Коковський, подав просто та прозористо найскладніші правні приписи, вияснив їх на багато прикладах із нашого живого життя так, що ними без труду зуміє покористуватися кожна грамотна людина. Книжечка написана в першу чергу для нашого селянства. І воно в першу чергу повинно розхопити ввесь її наклад тим більше, що вона тепер дуже на часі та коштує лише 50 сот. Купіть самі та й іншим зверніть на неї увагу!

— **Відозва до плянтаторів і збирачів лічничих зел.** Задля згуртування в одну організацію, що малаб нести фахову і матеріяльну допомогу в кращому плеканні і збиранні лічничих зел, та їх кориснішому збуті, ініціятивний гурт фахівців звертається з зазивом посередно через „Секцію лічничих зел" при „Сільському Господареві" у Львові до всіх Філій, Кружків „Сільського Господаря", кооператив та інших установ, щоби всі плянтатори і збирачі у власному інтересі зголосилися як найскорше, а найпізніше до 14 днів, з заподанням докладної адреси, та величини обшару і родів плеканих та збираних рослин, при тім також всіх найпильніших станових домагань, між іншими щодо лекцій заочного курсу. Зголошення слати на адресу: Редакція „Сільський Господар", Львів, Ринок 10, II. На горі коверти виразно зазначити: **Лічничі рослини.** На відповідь просимо значок.

— **Проти пізних речинців іспиту зрілости.** На зїзді шкільних кураторів у Варшаві більшість учасників заявилася за приспішенням речинців іспитів зрілости. Найпізніший речинець, коли має відбуватися устна матура, назначувано день 20. червня.

— **В справі фахових шкіл.** Міністерство освіти поширило компетенцію шкільних кураторій, яким підчинило організацію фахових шкіл, що підлягали досі безпосередно міністерству. Організація фахових шкіл спирається на елементі учнів, що працюють фахово. Можна приймати учнів, що перервали фахову науку або втратили змогу зарібкувати.

— **Львівська хроніка.** Громада міста Львова має 42 міліони довгів. — Уряд чищення міста вивіз протягом січня і лютого зі Львова 181.914 кубічних метрів снігу.

— **Самогубство гімназійного професора у Тернополі.** В суботу 9. березня ц. р. скінчив самогубством гімназійний професор у Тернополі Никифор Садовський. У суботу передполуднем покійний ще викладав ученикам, вполудне пішов до фізичної салі II. гімназії і там знайшов його неживого директор школи д-р Гайльпера.

— **Присуд на комуністів.** В Луцьку відбувся процес 6 комуністів, яким закинено протидержавну діяльність, кольпортажу комуністичних відозв, організування рільних страйків і т. п. Засуджено: Андрія Нацюка, Гр. Висоцького і Дав. Каца по 4 роки вязниці, одного на 3, а двох по 2 роки, усіх з позбавленням громадянських прав.

— **Арештування.** В Кремянці політична поліція арештувала колишнього учня гімназії Теодозія Колесника і вивезла до тернопільської вязниці. В селі Гнидава кремянецького повіту арештовано селян Костюка, Школяря та Базана і відставлено до кремянецької вязниці.

— **Краєва хроніка.** В Станиславові застрілився 36-літний Владислав Бжеський, урядовець старости, з причини невзгодин з жінкою. — В Олеську пов. Золочів хтось постріляв Франца Самборського, інструктора стрілецьких дружин, коли вечором вертався до дому. Самборський помер у шпиталі. — У Володимирі арештовано коморника при місцевому городському суді Стефана Зелінського за грошеві зловживання.

— **Бунт у кремянецькій вязниці.** 6. березня ц. р. вязнична сторожа в Кремянці відкрила в одній келії підкоп, яким хотіли втікти вязні. Коли за це покарано кількох вязнів, за ними вступилися їх товариші. Тоді покарано цілу келію тим, що всіх замкнули в кайдани. 7. березня покарані стали визивати прокуратора, викрикати, далі розібрали грубу і почали цеглами кидати крізь вікна і бомбардувати двері. Управа вязниці стягнула поліцію і пожежну сторожу, що крізь вікна тої келії стала ляти воду і тим вмусила непокірних до спокою і здатися на ласку переможців. Ведеться слідство в цій справі.

— **На осі з Варшави до Женеви.** Женевська поліція придержала якогось молодця, що ходив вулицями. При переслуханні він зізнав, що приїхав до Женеви з Варшави, лежачи на осі під залізничим вагоном.

— **Поспішився.** Солтис села Рашків під Варшавою, 40-літний Степан Матера, обчисливши гроші, заінкасовані з податків, ствердив недостачу кількадесятьох золотих. Цим фактом Матера перенявся так сильно, що зажив отрути. Перевезений до шпиталю помер. Тоді обчислила гроші контроля і ствердила, що гроші є в порядку, тільки Матера помилився в рахунку.

— **Веселий арешт.** В Радомі відбулася судова розправа проти секретаря громади Оронськ, Ришарда Дулемби, та дозорця громадського арешту, Яна Стадника. Останньому закинено, що лишав арешт не замиканий, а Дулембі, що не виконував нагляду над арештом. Що більше, арештантів він випускав на волю, брав їх до приватних послуг і на пятинку до шинку. Як свідок на розправі зізнавав Ян Гжиб, мовлячи, що арешту не замикали, та арештант Вітковський, що ходив з арешту до дому на обід. Свідок Цесляк оповів, що арешт в день стояв отвором, а в ночі арештанти самі арешт замикали, боячись, щоби їх хто не обікрав. Обох обвинувачених засуджено по 6 місяців вязниці з припиненням кари на 3 роки.

— **Пластова ідея у світі.** Льорд Баден Повель, провідник англійських пластунів, оголосив у своїй радієвій промові, що число пластунів на цілому світі перейшло цифру 3.400.000. Як бачимо, культурний світ цінить дуже високо ідею пласту, як чинника, що виробляє серед молоді характерність та інші громадянські чесноти. Українського пласту на жаль — нема.

— **Трагічна доля чесного знахідника.** Перед кількома місяцями 67-літний безробітний Франк Грелжес найшов на вулиці пачку в Ню Йорку, в якій знаходилося 65.000 долярів банкнотами і цінними паперами. Згубив її, як показалося, один банковий післанець. Чесний старик відніс знайдений скарб на поліцію, що була вже повідомлена про згубу і став нараз дуже славним, бо вся преса заговорила про нього. Розуміється, Грелжес одержав за свою чесність поважне знахідне від пошкодованого банку, а крім того директор цього банку дав йому посаду дозорця у своїй приватній віллі. Але на цьому не конець, бо американські репортери не дали спокою чесному знахідникові. Його портрети появились у всіх часописах, кілька разів мусів промовляти до радія і з найдальших закутин Зл. Держав приходили до нього листи з похвалами. Все те так перевернуло в голові старикові, що він став щораз більше вимагаючим, згордів і попав у манію великости. Що більше, на днях він дістав нападу божевілля, так що чесного винахідника мусіли замкнути в домі божевільних.

— **Ріжні вістки.** Відома паризька драматична артистка Мері Евенддінг рішила вступити до монастиря і посвятитися опіці над прокаженими. — Рузвельт заявив журналістам, що тепер не буде знижки доляра. — У Новій Зеляндії будують радіостацію, що буде найсильніша на світі. — 12. ц. м. можна буде безпосередньо розмовляти радіотелефоном між Англією й Японією. — 30 жидів, що після гітлерівського режиму втікли з Німеччини на чужину, а тепер туди вернулись, арештовані в концентраційних таборах. — У Данціґу заборонили продавати соціялістичні газети. — В австрійському селі біля Лесфельден 14-літній хлопець убив сокирою свого 60-літнього господаря, його жінку та доньку і підпалив хату. — У Стокгольмі арештували фінляндського журналіста Макінена, якого підозрівають у шпигунстві. — Тлінні останки відкривників радію Пєра і Марі Кюрі спічнуть у Пантеоні.

— **Чи далеко до кінця кризи?** Статистика каже, що безробіття зростає. Так кажуть деякі цифри та деякі факти. Та є й інші, що суперечать цьому. Коли криза починалась довго люди не знали, що вона йде. Так само може бути і тепер, коли вона кінчиться. Люди купують щораз більше чеколяди. Відома фабрика чеколяди Франц Фукс і Сини Акц. Спілка, відома в краю і на чужині, збільшила свій збут за останній рік на 60 прц. Це означає поправу ситуації і є доказом, що чеколяда „Фукс" справді добра.

Із судової салі.

КАРА ЗА ПАНАХИДУ НА МОГИЛІ ПОЛЯГЛОГО

Дня 3. березня ц. р. окружний суд у Львові видав присуд проти **о. Миколи Хмельовського,** гр.-кат. пароха в Мшані й **о. Омеляна Квіта,** гр.-кат. сотрудника в Мшані, тепер священика в Камінці Струм., як також проти їх парохіян: 1) **Петра Іванчишина, 2) Миколи Сліпака, 3) Івана Стасишина, 4) Івана Гавришишина, 5) Михайла Бобака** — всіх пятьох мешканців села Суховолі, повіт Городок к. Львова, за проступок зі статті 18. закону про переступства та зі статті 1. декрету з 3. січня 1919, зновелізованого законом з 13. березня 1934, про охорону творів мистецтва. Того проступку допустилися вони в той спосіб, що дня 28. травня 1934. вище згадані селяни поправили могилу похованого підчас українсько-польської війни вояка, яка лежить кілька кроків від входу до церкви в Суховолі, а священик о. Омелян Квіт відправив над тою могилою панахиду за відомом і на припоручення о. пароха Хмельовського, котрий навіть вислав церковний хор із Мшани, щоби взяв участь у відспіванні згаданої панахиди.

Обох священиків засуджено **на гривну по 200 зол.,** а селян **по 100 зол.,** з тим, що колиб згаданих грошевих кар не можна було стягнути, то всім засудженим замінять гривну на кару арешту по 20 днів.

Оборонці обвинувачених **д-р Роман Дашкевич,** адвокат у Львові і **Клим Карачевський,** адвокат у Городку, іменем всіх обвинувачених зголосили касацію до Найвищого Суду у Варшаві.

РОЗПРАВА ЗА РОЗКИДАННЯ ЛЕТЮЧОК О.У.Н. В ЗОЛОЧЕВІ.

Дня 9. березня ц. р. відбулася перед судом присяглих в Золочеві розправа проти **П. Самборської,** уч. 3-го року учит. семинарії, **Івана Зінка** і **Михайла Олеськова,** селян — усіх з Сушна, радехівського повіту, за приналежність до О. У. Н. і розкидання летючок. Присяглі питання в напрямі злочину зі ст. 97 к. к., отже приналежности до О. У.Н., заперечили, а потвердили лиш питання в напрямі розкидання летючок. На підставі такого вердикту засуджено **Самборську й Олеськова по два роки вязниці, а Зінка на півтора року.** Обвинувачував прок. д-р Бартль, боронили д-р Безпалько, д-р Пиндик і д-р Оперер.

ДИВОГЛЯДИ.

У ФРАНЦІЇ ВИБУХНЕ ВУЛЬКАН.

Американський геольоґ Роберт Сейдж видрукував у „Ню-Йорк Геральді" статтю, де доказує, що одного не зовсім гарного дня Францію може засипати вулькан. Центр Франції вульканічного походження і питання тільки в тому, коли вулькан, що дрімає під землею там прокинеться. Японський вулькан Банап-Сан дрімав більш як 1000 літ, а в 1888 р. знищив 40 кв. км., Кракатоа спав 300 літ; недавно три вулькани, які на загальну думку давно вигасли, віддалені на тисячі миль майже одночасно прокинулись. Так само може бути і з французьким вульканом. Сейдж твердить, що вчені не можуть сказати напевно, чи вулькан вибухне завтра чи за 1000 літ. Французький уряд в огляду на це неясне становище теж воліє охорону Франції від вулькану залишити майбутнім урядам.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Мирон Лисяк, лікар у Городку біля Львова, б. четар У. Г. А., член і добродій місцевих українських установ, помер, принявши Найсв. Тайни, як жертва звання 10. березня ц. р., проживши 39 літ. Похорони відбудуться у вівторок 12. III. в год. 10 у Городку та в год. 16. на Личаківському цвинтарі у Львові. — В Покійнім Городецька Земля тратить визначну індивідуальність знаменитого і совісного лікаря-практика.

який зєднав собі загальну пошану і довіря. Походив зі священичої родини, перебув воєнну кампанію 1915—1918 рр. як санітарний хорунжий на італійському фронті та в 1918-19 р. як четар Української Галицької Армії в групі Турка. Разом з тією частиною опинився потім у Чехословаччині в таборі. Звідти виїхав на медичні студії до Праги, опісля три роки був повітовим лікарем у Великім Бичкові та в Ужгороді на Закарпатті. Його дім був пристановищем нашої еміграції і тамошнього українського громадянства. Покидаючи Закарпаття, жертвує своє домашнє урядження „Просвіті". Вернувшись до краю, нострифікує свій лікарський диплом у Львові та обіймає становище лікаря в Городку, де був від 1927 р. до смерти. Покійний Лисяк не брав участи в ширшім громадянськім житті, бо мав велетенську лікарську практику та готовив до друку поважний лікарський науковий твір, якого, на жаль, не докінчив. Зате був членом і добродієм місцевих українських установ та не жалував ніколи датків на народні і добродійні цілі. В. Й. П.!

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Панахида по Т. Шевченкові. Дня 1. березня в 74-і роковини смерти Т. Шевченка у великій церкві Богоявленського Монастиря в Кремянці відслужено урочисто панахиду по Шевченкові, яку правив архиеп. Олексій волинський і кремянецький в окруженні 8-ох священиків (Гучемського, Борщкевича, Петропавловського, Григоровича, Ковалевського, Давидовича і Вітенка). Правили українською мовою, співали два хори. Перед початком панахиди владика Олексій сказав до вірних слово про те хто такий був Шевченко, чому ми його шануємо і чому за нього молимося. Народу було так багато що велика монастирська церква не могла всіх змістити і багато стояло на дворі.

Одно виясненния. В числі 49. „Діла" з 24. м. м. уміщено допис з Кремянеччини під наголовком „Доля наших кооператив", у якому між іншим говориться про те, що філія „Сільського Господаря" у Кремянці мала скликати на день 24. лютого ц. р. конференцію представників українських кооператив для обговорювання питання, до якого Ревізійного Союзу слід їм вписатись та що до скликання цеї наради не дійшло бо повітове старосто з днем 23. II. розвязало філію. Через те, що автор згаданого допису мабуть за браком докладних інформацій подав не зовсім правдиві відомости, Рада філії просить умістити отсе вияснення: 1) Нараду представників кооперативних організацій скликано обіжником ч. 41/35 на день 24. II. з метою заложити організаційну секцію філії, яка керувала б життям цілого Товариства. В тій цілі закликали кооперативні установи повіту також до вступлення в члени нашого Товариства. 2) У внутрішні справи кооператив, як приступлення їх до Ревізійного Союзу та інше, Рада філії не вмішувалась і вмішуватись не збиралась. 3) Лише правдою є, що напередодні скликання зборів організаційної секції, а саме дня 23-го лютого, філію розвязано.

Рада Філії „С. Г."

СПОРТ.

ЗМАГАННЯ ЗА ВІДЗНАКУ СПРАВНОСТИ.

12. п. м. організує К. Л. К. для своїх членів змагання в бігу на 8 км. для жінок і 12 км. для мужчин за відзнаку справности. Збірка змагунів біля останнього перестанку 10-ки в год. 14·30. Зголошення змагунів на старті. Старт точно в год. 15·30. Пригадуємо всім змагунам, що мусять виказатися лікарським дозволом на старт у змаганнях.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

ПЛАСТУН, часопис пластової молоді, Север-березень 1935. Р. XII. Ч. 3.

PŁOMYK, tygodnik, dla dzieci i młodzieży Warszawa 11. marca 1935. R. 19. № 27.

PŁOMYCZEK, tygodnik dla młodszych dzieci. Warszawa 11. marca 1935. R. 19. № 27.

—o—

Листування Редакції.

Н. Яворів: На предложення годимось. Під цю пору бажані нам особливо звідомлення з місць, загрожених голодом.

Вп. Д-р О.: Статті про посвячення музею „Гуцульщина" в Коломиї не можемо помістити, бо спізнена на два місяці. Зате при нагоді виберемо з неї інформаційний матеріял і постараємось використати його в „Ділі".

Від освіти залежить майбутність — нехай кожний зложить „Дар Просвіті".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Народній Театр ім. І. Тобілевича, під арт. пров. Н. Стадника.

Самбір Старий:

12. III. „Бенкет у раю".
13. III. „Пепіна".

Великий Міський Театр

Вівторок, 12. III. год. 7·30 веч. „Переносини".

Середа, 13. III. год. 7·30 веч. „Переносини".

Театр Рівнородностей.

Вівторок, 12. III. год. 7·30 веч. „Пять перед дванайцятою".

Середа, 13. III. год. 7.30 веч. „5 перед дванайцятою".

Кіна.

АДРІЯ: „Пожежа над Волгою" та додатки.
АПОЛЬО: „Для тебе співаю" (з Ів. Кепурою).
АТЛЯНТИК: „Сестра Марта шпіонка".
БАНДА: „Король циганів".
ҐРАЖИНА: „Юдка пісня мадярської пущі" та „Спортова парада в Ленінграді".
КАСІНО: „Мальована заслона" (Ґрета Ґарбо).
КОЛІСЕЙ: „Белля Донна" (Конрад Файт) ревія: „Коти й зальоти".
КОПЕРНИК: „Петрусь" із Фр. Ґаль і „Флїп і Флап у країні забави".
МАРУСЕНЬКА: „Імітація життя" та тижневик Парамаунту.
МІРАЖ: „Чар віденського вальса".
МУЗА: „Шпіон ч. 13".
ПАКС: „Віра, Надія, Любов".
ПАЛЯС: „Вероніка". (Франціска Ґаль).
ПАН: „Тепер і завсіди", „Цілуй мене ще".
РАЙ: „Ніч чудес" (люрдська драма), вперше у Львові.
СВІТ: „Ніч чудес" (люрдська драма), вперше у Львові.
СОНЦЕ: „Клюб джентельменів" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Скамподьо" (Дол Гас), ревія: „Раз але гаразд".
УТІХА: „Несамовита ніч" і ревія.
ХИМЕРА: „Спокуса диявола". (Хозе Мохіка).

Закордонне радіо.

Вівторок, 12. березня 1935.

Відень (506,8) 15·40 Дванадцять дрібних творів на скр., 17·30 Скр. рецитал, 19·30 Шансон усього світа, 20·30 Форт. рецитал Павла де Конна, **Кошиці** (259,1) 18·00 Для Закарпаття, **Мор. Острава** (260,5) 17·55 „Війна" нар. мор. пісні, 19·30 Хор. **Прага** (470,2) 17·45 Скр. рецитал Музика 21·5 Спів, 22·30 Суч. форт. музика, **Париж** (1648) 21·45 Спів, 23·30 Танк. муз. **Берлін** (356,7) 17·35 Есенові пісні (Лийпцов. сопр.). 22·20 Моцартові твори, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Муз. всячина, 19·00 Концерт, **Лийпціг** (382,2) 16·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 17·30 Лістові твори (солісти), **Штутґарт** (522,6) 21·20 Варіяції Брамса на тему Гайдна на 2 форт., **Будапешт** (550,5) 12·05 Музика, спів, 17·30 Форт., 21·50 Концерт, **Мілано** (368,6) 11·30, 13·15, 19·00 Легка муз., 20·45 Симф. концерт. **Рим** (420,8) 20·05 Форт. рецитал. 20·45 Муз. вок. концерт.

Середа, 13. березня 1935.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 17·10 Вільончеля, 19·30 Нар. музика, 22·10 Музика на 2 скрипки, **Братислава** (298,8) 19·25 Суч. словацькі пісні, **Кошиці** (259,1) 17·05 Для Закарпаття **Прага** (470,2) 20·05 Симф. концерт, **Париж** (1648) 21·15 „Отелльо" оп. Верді, **Білгород** (437,3) 13·15 Пісоньки, **Ковно** (1935) 19·30 „Травіята" оп. Верді, **Берлін** (356,7) 18·30 Музика, спів, 21·00 Симф. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Муз. всячина. 15·15 Діточі пісоньки, 18·00 Пісоньки про звірят і веселі оповідання, 20·45 Концерт військ. оркестри, **Лийпціг** (382,2) 16·00 Від сотого до тисячного — вес. пополудне, 22·35 Солісти, **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт, 18·15, 22·30 Циг. і тан. музика, 19·15 Спів, **Мілано** (368,6) 11·30 Тріо, 13·30 Легка форт. музика, 20·45 „Чар вальса" оп. Й. Штравса, **Рим** (420,8) 13·00, 17·05 Легка музика, 21·00 Опера.

Львівське радіо.

Вівторок, 12. березня 1935.

6·30 Раннішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Характеристичні твори, вальси та попурі з гр. пл., 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·00 концерт камер. секстету (російські композитори), 13·45 З ринку праці, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 14·00 Легка музика з гр. пл., 15·45 Балети — концерт камер. орх. (у прогр. українські танки), 16·30 Для дітей: Байка про синю шапочку, 16·45 Імпромпту Шопена й Шуберта з гр. пл., 17·00 Скринька ПКО, 17·15 Камер. концерт творів голяндських композиторів (муз., сп.), 17·50 Куток мови, 18·00 Нар. фінські мельодії на нар. фін. інструменті „кантеле" (Апо Сімола), 17·15 Театр. фраґм. (з нагоди „Переносин"), 18·30 Легкий концерт, 18·45 Популярн. концерт із гр. пл., 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Музика — устні гармоніки та свист, 19·50 Акт. фейл., 20·00 Польонези, мазурки, краков'яки (муз., сп.), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 „Замок на Чорштині" оп. в двох діях Карпінського (1785—1857) слова Ф. гр. Карпінського, 22·00, 23·05 Легка муз. з гр. пл., 22·30 На провесні, 22·45 Великопісні науки.

Середа, 13. березня 1935.

6·30 Раннішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Оркестра, 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·00 Балетова музика, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 15·45 Гальо! тут людоїди, 16·15 Пісоньки при гітарі, 16·30 „Їх сумерк фемінізму", 16·45 Пісні, 17·00 Творець польської лит. ідеольоґії (500-ліття смерти Влодковиця), 17·15 Ґанок у скр. і форт. літературі, 17·30 Книжка та знання (німецький словар Гуліма), 18·00 Пісні й арії з гр. пл., 18·30 Почт.-техн. скринька, 18·40 Мист. і культ. життя, 18·45 Концерт мандолиністів, 19·15 Як виглядав давній львівський ринок, 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Спів у супр. форт., 19·50 Актуальний фейлетон, 20·00 Концерт (муз., сп.), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 Весна ловця в Польщі (в дч. в нім. мові), 21·40 Форт. тріо, 22·00 Легкий концерт, 22·15, 23·05 Танк. музика.

Ширіть наш часопис!

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·22 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 24·95, Париж 34·97·50, Берлін 213·30, Цюріх 172·12, Голяндія 359·40, Прага 22·14, Італія 44·20, Нюйорк кабель 5·24 3/8, Нюйорк чеки без трансакції.

Золото: Доляри 8·87—8·90, Франки фр. 34·20—34·50. Дукати 81·00—81·60, Корони 35·60—36·20. Рублі 45·60—46·00.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·35 Фльорени [illegible].

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 11. березня ц. р. кооперативна платня за:

	льоко Львів.	
1 кг. масла франко магазин	2·50	зол
1 л. молока	0·15	„
1 л. сметани	0·60	„
1 к. яєць	2·60—2·70	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 11 березня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомасарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури	I. кл.	за 1 кг.	1·00	зол.
Старі „	„	„	0·80	„
Годовані качки	„	„	1·10	„
Годовані гуси	„	„	0·95	„
Індики	„	„	1·00	„
Індички	„	„	1·10	„
Пантарки	„	„	1·25	„

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Науку Фотографії для початкуючих аматорів зачинаємо 18. III. 1935. год. 18-та. Оплата на матеріял 5·— зол.; для членів лише 2·50 зол. Вписи в понеділки, четверги й суботи від 17—19 год. в домівці У-ФО-ТО, Львів, вул. Шашкевича 5. 1092 2—3

Філія Союзу Українок повідомляє свої членки, що реферат д-ра Філяса під заголовком „Суспільна опіка в нашій дійсності" відбудеться в четвер 14. ц. м. в год. 18. в домівці С. У. при вул. Сикстуській 44. 1099

Рада філії „Учительської Громади у Львові повідомляє, що товариські сходини членів Т-ва „Учительська Громада" будуть відбуватись що середи від год. 6. попол. в домівці Товариства. 1100

З Українського Технічного Товариства. Повідомляємо, що в середу дня 13. березня, в год. 18·30, в домівці при вул. Костюшка 3, відбудеться відчит інж. Біланського Романа на тему: „Наші господарські та заробкові можливості". 1094 РАДА УТТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Спільника з вкладом зол. 1.300 до крамниці, яка знаменито розвивається, на літнисько, приму. Зголошення до Адм. „Діло" для „Будучність". 1097 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10